
Pyrkimykset intiaanien "sivistämiseen"

Rainer Smedman: Sotureista ja metsästäjistä maanviljelijöitä. Oglalat valkoisen miehen tiellä (1868–1887). Acta Universitatis Tamperensis 803, Tampere 2001. 394 s., liitteitä.

■ Rainer Smedmanin tutkimus kohdistuu suurten intiaanisoitien vuosikymmeniin, joiden aikana ja jälkeen Pohjois-Amerikan intiaanit siirrettiin reservaatteihin. Intiaaneja on tietenkin tutkittu paljon monilla eri tieteenaloilla – myös Suomessa, mutta Smedmanin tutkimus on vasta neljäs Pohjois-Amerikan intiaaneja käsittelevä väitöstutkimus. Anders Chydenius aloitti perinteen 1750-luvulla, muut ajoittuvat 1980-lukuun ja sen jälkeiseen aikaan.

Smedman pureutuu tutkimuksessaan niihin toimenpi-

teisiin, joilla Yhdysvaltojen intiaanihallinto pyrki tekemään reservaatteihin siirrettyistä intiaaneista valkoisen valta-
väestön kannalta sivistyneitä, vallalla olevat valkoisten tavat 20 vuodessa omaksuvia kansalaisia. Tutkimus on kontekstillaan lännen valloituksen, teollistumisen, siirtolaisuuden ja etnisten ryhmien historiaa. Niin ikään 1840-luvulla alkanut manifest destiny -ajattelu Yhdysvaltojen poliittisen, taloudellisen ja maantieteellisen ekspansion oikeutuksesta on tärkeä taustamäärittäjä Smedmanin tutkimusaiheessa. Edelleen on syytä korostaa sitä, että Smedmanin tutkimusjakson alkuvuosiin mennessä Yhdysvaltojen kongressi oli 100 vuoden kuluessa ehtinyt tehdä intiaanien kanssa jo lähes 400 ”sopimusta”, joiden nojalla he olivat ”myyneet” metsästyksmaitaan pois.

Smedman kohdistaa käsitteensä oglala-intiaaneihin, jotka kuuluivat laajempaan lakotaheimoon. Lakotat taas kuuluivat siouxeihin. Kaikkiaan intiaaneja oli 1800-luvun loppuvuosikymmeninä Yhdysvaltojen 40–60-miljoonaisesta väestöstä noin 300 000, joista lakotia korkeintaan 20 000, oglaloita vielä vähemmän. Tutkimuksen ansioihin kuuluu se, että päähuomio kohdistuu yhteen, suhteellisen hyvin hallittavissa olevaan intiaaniryhmään. Tämä mahdollistaa monipuolisen tarkastelukulman tutkimuksen pääkysymyksen, intiaanien integroimisen valkoisen valtaväestön tavoille, analysoimisen.

Niin kuin kirjan otsikosta ilmenee, Smedman lähestyy aihettaan maanviljelyksen kan-

nalta. Yhdysvaltojen intiaanihallinto pyrki eri keinoin tekemään oglaloista ja muista intiaaneista farmareita, koska maanviljelystä pidettiin länttä valloittavien yhdysvaltalaisien ja siirtolaisten oikeana elinkeinona. Smedman kiinnittää lisäksi paljon huomiota koulu- ja koulutuskysymyksiin. Tämä on perusteltua, mutta sen olisi pitänyt ilmetä painotetummin tutkimuksen tavoitteenasettelussa.

Tutkittavien kysymysten määrittäminen tapahtuu hyvin lakonisesti ilman teoreettista pohdintaa. Sitä olisi kuitenkin löytynyt hieman myöhemmästä käsittelystä, jossa tekijä pohdii intiaanien ja muun väestön kulttuurisia eroja. Turhan mittänsanomattomasti tutkija kuittaa myös kysymyksen tutkimuksensa monitieteisyydestä. Kieltämättä hän hyödyntää antropologian, uskontotieteen ja oikeustieteen näkökulmia, mutta useiden eri tieteenalojen metodologinen integroiminen jää kyllä puolitiehen – mikä sinänsä on täysin ymmärrettävää.

On kuitenkin annettava tunnustus Smedmanin ideointikyvyille. Hänen tutkimuksensa näkökulma on kansainvälistikin tuore, joten hänellä on selkeästi uutta sanottavaa. Siksi tutkimuksen tulokset olisi jossain muodossa saatettava myös englanninkielisen lukijakunnan ulottuville. Smedmanin työtä leimaa vahva dokumentaatio, jota täydentää varsin elävä kerronta. Lukija ei missään vaiheessa menetä mielenkiintoaan Smedmanin käsitteily- ja esittämistapaan, vaikka se paikoin on koetuksella, kun tutkija innostuu laajasti kerto-

maan vaikkapa oglala-päällikkö Punaisen pilven ja intiaani-asiamies McGillicuddyyn henkilökemioiden yhteensopimattomuudesta.

Tutkijan työteliäisyyttä ja paneutumista aiheeseen osoittaa monipuolinen lähdeaineisto, joka tosin on valtaosin toisen osapuolen, valkoisten tuottamaa. Smedman käyttää laajasti reservaatteja koskevaa kirjeenvaihtoa ja erilaisia raporteja, kongressin pöytäkirjoja ja monia julkaistuja dokumenttikokoelmia. Oglaloiden näkökulma esimerkiksi suullisena perimätietona ja haastatteluina olisi edellyttänyt työskentelyperiodia Yhdysvalloissa. Tutkimuskirjallisuus on laaja ja monipuolinen, ehkä uusinta ns. uuden lännen historiakirjallisuutta lukuun ottamatta. Tutkimuksen ansioihin kuuluu kuitenkin vankka lähdeaineisto, samoin laaja dokumentaatio/nootisto, joka on liiankin perusteellista. Runsas henkilö- ja paikannimistö olisi edellyttänyt hakemistoa väitöskirjan loppuun.

Tutkimuksen rakenne ja jäsentely ovat sinänsä selkeitä. Johdannon jälkeisissä luvuissa 2–6 käydään kronologisesti läpi tutkittava ajanjakso ja myös edeltävä historia. Loppulukua edeltävät luvut 7–9 ovat luonteeltaan temaattisia. Niissä tutkija keskittyy oglaloiden perinteisen elämäntavan kuten uskonnon esittelyyn. Valittu dispositioratkaisu aiheuttaa sen, että käsittelystä on jonkin verran päällekkäisyyttä ja sullattamattomuutta, joka paisuttaa muutenkin laajaa tutkimusta. Viimeiset käsittelyluvut osoittavat myös vääjäämättä, että tutkimuksen päätösvuosi

1887, jolloin yleinen palstoituslaki hyväksyttiin kongressissa, on liian aikainen. Itse käsittely jatkuu yli tuon aikarajan ja aivan perustellusti. Tutkijan vaikeutta rajata aiheensa joihinkin tiettyihin vuosiin pitää kuitenkin ymmärtää siinä valossa, että Yhdysvaltojen intiaanihallinnon tavoite tehdä oglaloista ja muista intiaaneista kahdessa vuosikymmenessä ”kunnon amerikkalaisia” oli illuusio jo syntyessään. Akkulturaatio-, assimilaatio- ja integraatioprosessit ovat itsessään hitaita, eikä virallinen Yhdysvallat lopulta niihin antanut kunnon eväitäkään.

Kaikkiaan Smedmanin keronta ja käsittelytapa ovat selkeitä. Hän tekee luotettavan suoraviivaista jälkeä ja nostaa esiin runsaasti erilaisia toimenpiteitä, joilla oglalat yritettiin nivoa osaksi yhdysvaltalaista kulttuuria ja taloudellista infrastruktuuria. Hän käsittelee oglaloille annettujen viljelypalstojen mitätöntä kokoa, intiaaneille outoa yksityisomistuksen ihannetta, intiaaniamiesten korruptoituneisuutta, valkoisten maanviljelijöiden palkkaamista reservaatteihin oglaloita opettamaan, koulunkäyntiä, uskonnollisten perinteiden kyseenalaistamista, asumis- ja ruokatottumusten muuttamista, alkoholiongelmia, uusia ja outoja sairauksia jne. Kiintoisia ovat myös jaksot, joissa kuvataan intiaani-päällikköjen yllättävän usein toteutuneita vierailuja maan pääkaupunkiin ja aina presidentin puheille asti.

Rainer Smedman onkin suoriutunut vaativasta ja työlästä tutkimustehtävästään hyvin. Tutkijana hän on empii-

rikko ja ansaitsee sellaisena täyden tunnustuksen. Hänen aiheenhallintansa on hyvä, mikä on perua monivuotisesta intensiivisestä kiinnostuksesta intiaanien historiaan. Asiantuntemus huokuu työstä – jopa niin, että jotakin olisi voinut jättää vaikka kokonaan käsittelemättä lopputuloksen kärsimättä.

Keijo Virtanen